

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

S2020/01396/SOF

Remissvar – Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14)

Socialdepartementet har gett IT&Telekomföretagen möjlighet att yttra sig över rubricerade betänkande.

Allmänna synpunkter

IT&Telekomföretagen tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter. Vår övergripande inställning är att det är oerhört viktigt att digitaliseringens potential tas tillvara inom omsorgen i långt större utsträckning än vad som är fallet nu.

Möjligheterna till matchning mellan de tekniska lösningar som finns på marknaden och brukares/medarbetares behov används inte alls eller inte i den utsträckning som skulle kunna vara fallet. Samhället får därför heller inte del av de synergier som digitaliseringens möjligheter ger upphov till vid vardaglig användning av digitala produkter och tjänsters lösningar och digitaliseringen återspeglas inte i tillräcklig omfattning i nya arbetssätt eller innovationer inom det offentliga Sverige. Något som är till stor nackdel för inte minst för brukare, medarbetare och skattebetalare.

Välfärdsteknik är ett område där Sverige skulle kunna ta en mycket starkare global position med nya exportsuccéer som följd. Därför är det nu dags att agera så att välfärdsteknik blir en naturlig del av svensk vård och omsorg. Att vi på allvar gynnar innovativa företag och lösningar och att det satsas på att bygga en kommunikationsinfrastruktur som möjliggör etablerande och ökat nyttjande av välfärdsteknik.

Vi anser att betänkandet lämnar flera konstruktiva förslag och vi delar utredarnas inställning att välfärdsteknik bör ses som tjänster inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården som tillhandahålls för att öka den enskildes självständighet och trygghet.

Införande av välfärdsteknik handlar således inte om att köpa in vissa produkter utan om att utveckla tjänster och införandet av arbetsätt som tillgodoser den enskildes behov på nya sätt.

Begreppet välfärdsteknik

Vi är helt överens med utredningens förslag om att bredda definitionen av välfärdsteknik är viktig. Den är viktig eftersom en för snäv begreppsbeskrivning riskerar att begränsa tekniska tillämpningar.

Nationell styrning

IT&Telekomföretagen delar vision e-hälsas strategi och då även utredarnas bedömning att fortsatt digitalisering med smart teknik och nya arbetsätt förutsätter flera strategiska vägval. Nationellt, regionalt och kommunalt behövs en centralt sammanhållen styrning, väl fungerande infrastruktur och ekonomisk prioritering. Den organisation; nationellt centrum för äldreomsorgen, som skisseras är intressant som en nod kring kompetensfrågan men svår att ta ställning till enligt den kortfattade beskrivning som görs i utredningen. En grundläggande förutsättning är att det finns en adekvat lagstiftning som möjliggör nyttjande av digital teknik.

Förslag om lagstöd med fokus på skyddet av den personliga integriteten

Här ansluter vi oss till utredningens förslag om förändringar i socialtjänstlagen som möjliggör att användning av välfärdsteknik kan komma att ske utan den enskildes samtycke under förutsättning att ändamålet är att säkerställa eller öka individens trygghet, självständighet eller delaktighet.

IT&Telekomföretagen tillstyrker de lagändringar som föreslås, under förutsättning att dessa kan anses vara kompatibla med lagen (2003:386) om elektronisk kommunikation (LEK) och dataskyddsförordningen. Dessa frågor har inte belysts av utredningen.

Nationellt centrum för utveckling av äldreomsorg

Förslaget om nationellt centrum för äldreomsorgen är intressant men svårt att ta ställning till i sin nuvarande form eftersom det inte är tillräckligt beskrivet. Ett nationellt centrum för utveckling av äldreomsorgen bör bli en nod för nyttiggörande av forskningen inom äldreområdet. Vi anser att ett sådant centrum ska vara en plattform för dialog och samverkan mellan det offentliga, forskare, brukare och näringsliv. Här blir det också viktigt att säkerställa att man skapar förutsättningar för att bygga, ta tillvara och utveckla innovationsförmågan som finns.

Stuprörstänkandet måste upphöra! Det krävs en kulturförändring och

ökad samordning mellan stat, region och kommun samt någon form av gemensam organisation, där forskare tillsammans med politiker, näringsliv och offentlig sektor samarbetar kring att skapa äldreomsorg i världsklass.

Centret bör fungera som ett nav och ett stöd för det offentliga och näringslivet genom att främja produktion av forskningsbaserad kunskap och sprida evidensbaserade arbetsformer i hela Sverige. *Det är bråttom, det är viktigt och det är angeläget!*

Digitalt kompetenslyft

Utredningens förslag om kompetenshöjning för alla som omfattas av välfärdsteknik är viktigt och vi är positiva till förslaget om att offentliga medel bör avsättas för finansiering av digitalt kompetenslyft för invånare. Vi ser att frågan om ett digitalt kompetenslyft är viktig men att den då också bör samordnas med frågan avseende Nationellt centrum för utveckling av äldreomsorg som också berör kompetensfrågan

Bredbandsinfrastruktur

En förutsättning för att möjliggöra ett breddinförande av välfärdsteknik och vård på distans är att tillgången till bredband med tillräcklig kapacitet säkerställas i hela landet. Vi instämmer i att staten behöver ta ansvar för det offentliga åtagandet när det gäller tillgång till bredband i hela landet.

Vi är också positiva till att det inrättas ett nationellt forum för olika aktörer som har föreslagits av Bredbandsforums arbetsgrupp Infrastruktur för digitalisering¹. Genom inrättande av ett sådant kan det skapas tydlighet kring roller och fördelning av ansvar bland de inblandade aktörerna.

Gemensam digital infrastruktur som bärare av välfärdstekniska tjänster

Definitionen av infrastruktur är svag och otydlig vilket också utgör en grund för att ny och kommande teknik kanske inte kommer att vara inkluderad. Vi kan konstatera att efterfrågan på konsumentorienterad teknik växer snabbt och det då också kan vara svårt att förstå om den är möjlig att använda i en framtida infrastruktur. Genom den otydlighet kring begreppet infrastruktur som finns kan vi riskera att den inte automatiskt kommer att innefatta IoT och sensorer etc som vi kan se växa fram.

När det gäller infrastruktur är det också viktigt att få kommunerna att förstå hur de ska budgetera för denna, vilket inte har visat sig vara helt enkelt. Budgeten består av två delar, en driftbudget och en investeringsbudget. Driftbudgeten anger hur mycket pengar som ska gå till löpande verksamhet. Investeringsbudgeten anger hur mycket pengar som ska satsas på till exempel fastigheter och teknisk utrustning.

IT&Telekomföretagen instämmer i utredningens förslag avseende infrastruktur-satsningar för att få en robust och heltäckande digital infrastruktur i hela landet; ett

---

¹ <https://bredbandsforum.se/media/1252/2019-infrastruktur-foer-digitalisering-slutrapport.pdf>

samordnat nationellt stöd till kommunerna när det gäller informationssäkerhet, juridik och upphandlingsfrågor; lagregleringar om förstärkt personligt skydd vid hantering av digitala uppgifter, digital övervakning och vid bedömning av behovet av vård och omsorg för människor med nedsatt beslutsförmåga.

En modern välfärd behöver en modern, säker och välfungerande digital infrastruktur för att kunna erbjuda samhällsservice av hög kvalitet över hela landet. Det finns ett uppenbart behov av en tydlig central styrning och samordning mellan kommuner och staten, men även en förbättrad samordning inom den statliga nivån och ett ökat statligt engagemang i frågan om en gemensam digital infrastruktur.

Vi ser behov av en ökad samordning av digitaliseringsarbetet i den offentliga sektorn och att nationell digital infrastruktur är en fråga som behöver prioriteras om välfärden ska klara av att ställa om. Vi instämmer i utredningens förslag att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) bör ges ökade anslag och ett utökat mandat för att stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen samt för att öka samverkan med kommunerna. Vi vill dock poängtera att det är synnerligen viktigt att även näringslivet bjuds in i samverkan och till dialog.

Upphandling

Vi delar utredningens slutsats att upphandling är ett av de största hindren för det offentliga att snabbare och mer enhetligt införa välfärdsteknik i vård och omsorg. Här kan vi dessutom konstatera att en av de största bristerna vid upphandling är kompetensbrist hos upphandlare. Vi ser därför stora behov av insatser för att stärka kompetensen och arbetsätten kring upphandling. Detta är delvis en generell utmaning men inte desto mindre behövs särskilda satsningar kopplat till välfärdsteknik.

Övriga synpunkter

Vi ser med oro på den bristande samordning och splittrade arbetsätt som just nu råder mellan olika statliga myndigheter, kommuner och regioner kopplat till välfärdsteknik. Detta leder till ineffektivitet, risk för fel och dubbelarbete samt stor otydlighet och ovisshet för olika aktörer, inte minst marknadsaktörerna. Vidare riskerar detta leda till uteblivna nyttor hos verksamheter och brukare samt investeringar från företag. Vi efterlyser därför ökad samordning och tydlighet, samt gärna att *en* befintlig central myndighet får ett tydligt samordningsansvar för att öka användningen och kvalitetssäkringen av välfärdsteknik. Även om vi tycker att utredningens förslag om att ge ett uppdrag till en myndighet att ta fram modeller för upphandling, stöd och stimulans så är vi tveksamma till om det är Vinnova som är rätt myndighet. Snarare borde ett sådant uppdrag kombineras med ett tydligare helhetsansvar som läggs på en myndighet.

IT&Telekomföretagens sammanfattande synpunkter

- Vi instämmer i utredningens övergripande problembeskrivning och sammanfattning av de utmaningar som vård och omsorg står inför. Vi

är övertygade om att en framgångsfaktor för att klara att möta dessa utmaningar är att accelerera den digitala omställningen inom vård och omsorg genom stärkt central styrning och en sammanhållen infrastruktur.

- Vi ställer oss bakom utredningens förslag till lagändringar och är övertygade om att dessa lagändringar kommer att underlätta för kommuner att införa och använda digital teknik.
- Vi tilltalas av förslaget om ett nationellt centrum för äldreomsorgen. Då det inte är tillräckligt beskrivet är det emellertid svårt att ta ställning till. För att ett sådant här centrum eller nod ska kunna fungera krävs också att man arbetar i symbios med näringslivet.
- Vi anser att utredningens förslag om kompetenshöjning för alla som omfattas av välfärdsteknik är viktig men behöver utredas vidare. Vi ser att grupper som socialsekreterare, biståndshandläggare, inköpare också måste erhålla en kontinuerlig kompetens inom området välfärdsteknik.
- Vi är helt överens med utredningen om behovet av att bredda definitionen av välfärdsteknik.

Avslutningsvis vill vi bara peka på att framgång inom välfärdsteknikområdet och digitalisering kräver uthållighet, mod och gemensamma åtgärder inom och i samverkan mellan den offentliga och privata sektorn. Engagerade och digitalt mogna brukare och medarbetare som ser nyttan med olika smarta lösningar i kombination med innovativa företag möjliggör framgången.

Christina Ramm-Ericson

Näringspolitisk chef

Lars Lundberg

Näringspolitisk expert